

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-01-28 i mål nr P 3397-21, se bilaga A

PARTER

Klagande

Arnold Towers Holding AB

Ombud: Advokat E.N. och Jur.kand. C.H.

Motparter

1. Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun
2. C.A
3. E.B.
4. E.F.
5. S.F.
6. E-M.F.

7. R.F.

8. G.G.

9. J.G.

10. B.H.

11. K.H.

12. K.J.

13. T.K.

14. M.K.

15. I.L.

16. N.L.

17. P.L.

18. E.L-G.

19. P.M.

20. Å.M.

21. D.M.

22. A.M.

23. K-E.M.

24. L.M.

25. M.M.

26. M.M.

27. C.M.

28. G.M.

29. T.O.

30. S.P.

31. A.P.

32. I.P.

33. L-G.P.

34. C.R.

35. A.S.

36. M.S.

37. A.W.

SAKEN

Bygglov för vindkraftverk på fastigheterna A och B i Trelleborgs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens dom och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för fortsatt behandling.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Arnold Towers Holding AB (Arnold Towers) har yrkat i första hand att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs beslut den 12 januari 2021 om bygglov för tre vindkraftverk och i andra hand att Mark- och miljööverdomstolen ska bevilja bygglov för de två sökta vindkraftverken på fastigheten A.

Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun (nämnden) har medgett överklagandet.

C.A., E.B., E.F., S.F., E-M.F., R.F., G.G., J.G., B.H.K., K.J., T.K., M.K., I.L., N.L., P.L., E.L-G., P.M., Å.M., D.M., A.M., K-E.M., L.M., M.M., C.M., T.O., S.P., A.P., I.P., L-G.P., C.R., A.S. och A.W. har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

K.H., M.M., G.M. och M.S. har avstått från att svara.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Arnold Towers har vidhållit det som anfördes i mark- och miljödomstolen. Därutöver har bolaget, i de delar som är mest relevanta för bedömningen i denna dom, tillagt sammanfattningsvis följande.

Vindkraft är enligt gällande praxis ett väsentligt samhällsintresse. Jordbruk och skogsbruk anses vara av nationell betydelse (BoU 1986/87:3 s. 18). Däremot framgår

det inte någonstans att jord- och skogsbruk ska anses utgöra väsentliga samhällsintressen.

Det är inte antalet vindkraftverk utan verkningsgraden som ska tillmätas betydelse. Ansökt verksamhet kommer att medföra ett betydande tillskott till Trelleborgs kommuns självförsörjning av elproduktion genom att öka den från 19 % till 32 %. Varken biogasanläggningen Gasum AB eller grisuppfödningen i området ägs av Arnold Towers. Det huvudsakliga syftet med aktuell bygglovsansökan är inte att förse dessa industrier med energi utan all producerad el kommer att levereras till det regionala nätet.

Det är inte korrekt att landbaserad vindkraft kommer att bli onyttig vid utbyggnaden av havsbaserad vindkraft. I nuläget är det endast vindkraftparken Kriegers flak som är tillståndsgiven. Den tid som fordras för tillståndsansökan och uppförandet av havsbaserad vindkraft ska beaktas och innebär att de planerade vindkraftsprojekten inte kommer att bidra till Skånes elbehov inom överskådlig framtid.

I översiktsplanen framgår tydligt vilka avvägningar mellan olika intressen som har gjorts när det gäller etableringen av vindkraft. Aktuella verk motsvarar det som i översiktsplanen anges som medelstora verk. I avsnittet *Mindre känsliga områden* anges att *"Kring Jordberga och Näsbyholms gods kan storskaliga åkerfält samspela med vindkraft förutsatt att hänsyn tas till historiska strukturer och miljöer"*. Vidare framgår i avsnittet *Möjligheter att samverka med landskapet* att *"Även storskaliga rationellt brukade jordbrukslandskap med moderna inslag har ofta möjlighet att rymma medelstora anläggningar"*. Översiktsplanen ger alltså uttryck för att det är möjligt med ett samspel mellan vindkraft och jordbruk och pekar ut såväl Jordberga som medelstora vindkraftverk som särskilt lämpliga i kommunen.

Ansökan står också i linje med Trelleborgs kommuns energiplan 2019–2023. I energiplanen betonas vikten av att utnyttja de lokalt goda förutsättningarna för att producera förnybar energi i form av vindkraft på följande sätt: *"De geografiska förutsättningarna för förnybar energi i form av sol och vindkraft är strålande i Trelleborg. Det platta landskapet och kusten gör att det finns tillgång till bra vind."*

Redan idag står runt 30 verk i kommunen, som genererar ca 20% av elbehovet, men det finns både plats för fler och de befintliga verken kommer så småningom behöva förnyas och uppgraderas”.

Mark- och miljödomstolen har i sitt avgörande anført att det saknas utredning i målet kring vilken påverkan de tre verken kommer att ha på skyddsvärda arter i området. Det påståendet saknar grund. Naturvärden är utredda genom de bilagor som Arnold Towers lämnade in till Trelleborgs kommun i samband med ansökan om bygglov. Utredningen omfattar bilagorna Naturvärdesinventering med karta, Fågelinventering Jordberga, Komplettering av fågelinventering Jordberga, Fladdermusinventering, Komplettering fladdermusinventering och Fladdermus inventeringsboxar. Dessa utredningar är en del av handlingarna i målet. I enlighet med vad som anges i utredningarna om rekommenderade skyddsåtgärder medför ansökt verksamhet ingen påtaglig skada på naturvärden.

Nämnden har vidhållit sitt beslut och anført att lokaliseringsutredningen och övriga utredningar i ärendet har utgjort ett fullgott underlag för att bedöma att den ansökta platsen är lämplig utifrån ett resurs- och hushållningsperspektiv likväl som utifrån landskapsbild och människors hälsa.

C.A., E.B., E.F., S.F., E-M.F., R.F., G.G., J.G., B.H.K., K.J., T.K., M.K., I.L., P.L., E.L-G., P.M., Å.M., D.M., A.M., K-E.M., L.M., M.M., C.M., , T.O., S.P., A.P., I.P., L-G.P., C.R., A.S. och A.W. har till stöd för sina bestridanden anført i allt väsentligt samma grunder som anfördes i överklagandena till länsstyrelsen och har därutöver, i de delar som är mest relevanta för denna dom, tillagt sammanfattningsvis följande, var och en för sig eller flera tillsammans.

Vindkraftverken är tänkta att placeras på jordbruksmark av klass 10. När marken efter flera decennier ska återställas kan kvalitén på de jordmassor som har lagrats inte längre

anses vara klass 10. Förlusten av jordbruksmark kommer alltså kvarstå och den kommer inte kunna ersättas genom de åtgärder som Arnold Towers redovisat.

Kravet på väsentligt samhällsintresse för att få ta jordbruksmark i anspråk är inte uppfyllt då Sverige redan i dag har en överproduktion av el. Verken ligger snarast i sökandens egenintresse då vindkraftverken bara är en del av Jordbergas så kallade resurs-hub. Alla delar, dvs vindkraft, biogas, smågrisar, slaktgrisar, miljökonsekvenser, tunga transporter och förlust av ca 24 hektar åkermark av klass 10 borde behandlas som ett ärende. Resurs-huben kommer att industrialisera ett stort lantligt område och beröra inte bara väldigt många närboende utan också riskera miljö, kulturmiljö, och vattentillgång.

De tre vindkraftverken strider mot Trelleborgs kommuns översiktsplan som anger att vindkraftverk ska placeras i grupp. Vidare är avståndet mellan planerade verk och befintliga verk kortare än vad som anges i översiktsplanen. Även avståndet mellan planerade verk och befintlig bebyggelse är för litet. Det finns redan ett flertal vindkraftverk i området och ytterligare löst placerade verk bildar tillsammans en jättepark. Kommunen har haft dålig planering för alla dessa utspridda verk. Vindkraftverket på A placeras dessutom direkt på grundvattentäkten i Klagstorp med därmed förenad olycksrisk och risk för påverkan på grundvattnet.

Irena och A.P. har för egen del tillagt att ett av vindkraftverken kommer att skymma deras havsutsikt från övervåningen, som var en av orsakerna till att de köpte sin fastighet. Biogasanläggningen Gasum AB har dessutom felaktigt placerats endast 170 m från deras boningshus.

N.L. har vidhållit vad han anfört tidigare och tillagt sammanfattningsvis följande.

De planerade verken kommer att få en centrumplacering bland det stora antal vindkraftverk som finns i kommunen och ligga bara ca 1,5–3,5 km från dessa. De föreslagna placeringarna strider mot Trelleborgs kommuns översiktsplan både avseende placering i förhållande till bebyggelse och avstånd mellan verk.

Skyddet för brukningsvärd jordbruksmark är starkt och självförsörjningsgraden för livsmedel har minskat kraftigt, både för att befolkningen har ökat men även för att åkermarken har minskat pga. markexploatering. Sverige har ett årligt nettoöverskott av el som exporteras. Självförsörjningsgraden för livsmedel som bara uppgår till 50 % borde därför väga tyngre. Det finns idag ingen brist på vare sig vindkraft eller närproducerad fossilfri el-energi i Trelleborgs kommun.

Lokaliseringsutredningen från Enuscon verkar inte ha använt sig av en korrekt metod när man analyserat vad som anses vara alternativa lönsamma placeringar inom länet. Elpriserna förväntas ligga högt över de priser som gällde 2020 när ansökan gjordes. Tidigare olönsamma vindkraftprojekt skulle få en annan lönsamhet om de undersöktes med uppdaterade priskalkyler.

Det pågår i Trelleborgs närområde, flera stora vindkraftsprojekt, som alla relaterar till elområde 4. Havsbaserad vindkraft har flera fördelar jämfört med den landbaserade varianten, bland annat större turbiner. Vindarna till havs är mycket starkare, men framför allt är de mer stabila, vilket innebär en jämnare elproduktion.

K.H., M.S., M.M. och G.M. har beretts tillfälle att yttra sig i mark- och miljööverdomstolen men har inte hörts av.

UTREDNINGEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Arnold Towers har, såsom bevisning, hänvisat till de underlag som åberopades i underinstanserna. Motparterna har åberopat skriftlig bevisning i form av bl.a. artiklar, utdrag från Trelleborgs översiktsplan, kulturmiljöprogram och landsbygdsstrategi.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Enligt 9 kap. 31 § plan och bygglagen (2010:900), PBL ska bygglov ges i ett område utanför detaljplan om åtgärden bland annat inte strider mot bestämmelserna i 2 kap. PBL.

Vid prövningen ska hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen (2 kap. 1 § PBL). De allmänna intressen som bör beaktas vid beslut om användningen av mark- och vattenområde redovisas i kommunens översiktsplan. Översiktsplanen är enligt 3 kap. 2 § PBL inte bindande, men den är vägledande för beslut om användning av mark- och vattenområden. Eftersom planen anger de stora dragen i fråga om markanvändning tar den inte ställning till detaljfrågor. Det är först i ett enskilt ärende som avvägningen mellan allmänna och enskilda intressen enligt 2 kap. 1 § PBL kan göras slutligt. En bedömning får då göras av om det allmänna intresset skulle motverkas av den sökta åtgärden. En ansökan om bygglov kan därmed inte avgöras enbart med hänvisning till riktlinjerna i översiktsplanen. Vilken betydelse en översiktsplan får som underlag i ett enskilt ärende beror på hur konkret och nyanserat planen är utformad (se prop. 1985/86:1 s. 267 f).

Mark- och miljööverdomstolen har i tidigare avgöranden angett att en aktuell och väl underbyggd översiktsplan har stor betydelse när det gäller bedömningen av vad som kan anses vara en lämplig plats för en verksamhet som kräver tillstånd (se bl.a. MÖD 2005:66). Vidare har Mark- och miljööverdomstolen i flera avgöranden uttalat att kommunen med utgångspunkt i 1 kap. 2 § PBL (det s.k. kommunala planmonopolet) har en vidsträckt möjlighet att styra bebyggelseutvecklingen och besluta om markanvändningen i kommunen (se bl.a. MÖD 2012:40 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 10 november 2014 i mål nr P 3484-14). Högsta domstolen har också bekräftat att det vid bedömningen av vilka allmänna intressen som ska vägas in och vilken tyngd de ska ges i ett enskilt ärende finns skäl att hämta ledning ur översiktsplanen (NJA 2021 s. 321).

I förevarande fall pekar översiktsplanen ut det aktuella området som ett mindre känsligt område för vindkraft. Det anges att vindkraft i ett sådant mindre känsligt område har bättre förutsättningar att samverka med t.ex. landskapets skala, rumslighet och historiska strukturer. Det är fråga om områden som präglas av storskaliga ägostrukturer, större gårdar och inslag av moderna ekonomibyggnader. Vad gäller just området runt Jordberga gods sägs i översiktsplanen att storskaliga åkerfält kan samspela med vindkraft förutsatt att hänsyn tas till historiska strukturer och miljöer.

I översiktsplanen betonas också vikten av att bevara den goda jordbruksmarken och det uttalas att kommunen därför har arbetat fram riktlinjer för att tydliggöra hur kommunen vill att bebyggelseutvecklingen på landsbygden ska ske. Några uttryckliga riktlinjer för hur avvägningen ska ske mellan intresset av att bevara jordbruksmark och att etablera vindkraft framkommer dock inte i planen, men det förhållandet att jordbrukslandskapet runt t.ex. Jordberga bedöms som mindre känsligt för vindkraft kan tas till intäkt för att det enligt översiktsplanen inte är uteslutet att etablera vindkraftverk på jordbruksmark i detta område. Avvägningen måste dock ske i det enskilda fallet utifrån de förutsättningar som är aktuella.

Planläggningen och prövningen i ärenden om lov eller förhandsbesked syftar till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företräde ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning. Bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 kap. och 4 kap. 1–8 §§ miljöbalken ska därvid tillämpas. (Se 2 kap. 2 § PBL.)

Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. (Se 3 kap. 4 § miljöbalken.)

Det har inte ifrågasatts att det markområde som aktuella vindkraftverk avses placeras på utgör brukningsvärd jordbruksmark. Det står också klart att de lovsökta vindkraftverken utgör ett sådant väsentligt samhällsintresse som i sig kan motivera ianspråktagande av brukningsvärd jordbruksmark (se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens domar den 9 november 2018 i mål nr P 8280-17 och den 27 januari 2022 i mål nr P 14634-20).

Av bestämmelsen i 3 kap. 4 § miljöbalken följer att det i ärenden som rör tillstånd till exploateringsföretag som berör brukningsvärd jordbruksmark måste utredas om inte en lokalisering av företaget på tillfredsställande sätt kan ordnas på annan mark. Med uttrycket ”tillfredsställande” avses att alternativa lokaliseringar ska vara fullt

godtagbara ur samhällsbyggnadssynpunkt. Detta innebär bl.a. att de ska vara funktionellt lämpliga samt ekonomiskt rimliga. (Se prop. 1985/86:3 s. 158.)

Det krävs alltså en konkret utredning som visar att behovet inte kan tillgodoses på annan mark. En exploatör som vill bebygga brukningsvärd jordbruksmark kan därför behöva genomföra en utredning som visar att det inte finns tillgänglig mark som är bättre lämpad för ändamålet. Hur omfattande en sådan utredning ska vara beror på omständigheterna i det enskilda fallet, däribland vad som ska bebyggas. Många gånger måste det anses tillräckligt att endast alternativa lokaliseringar inom kommunen utreds (se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens dom den 27 januari 2022 i mål nr P 14634-20).

Arnold Towers har utrett möjligheterna till alternativa lokaliseringar i 15 kommuner i Skåne län, däribland flera alternativ i Trelleborgs kommun. Denna omfattning kan inte anses för liten. Utredarna har vid valet av alternativa platser beaktat översiktsplaner och vindförhållanden samt valt ut ett antal platser där möjligheterna till god verkningsgrad är höga. Utredningarna inkluderar alternativa placeringar på bl.a. skogsmark. Det framgår av utredningarna att de alternativ som har identifierats antingen har sämre vindförhållanden än den förslagna platsen, att placeringarna inte är möjliga på grund av närheten till bostäder, att de påverkar naturvärden eller att platserna är för små för att omfatta verk av den ansökta storleken och antalet verk.

Utredningarna som har genomförts får anses på ett tillräckligt sätt visa att det för ändamålet i vart fall inte finns annan mark än brukningsvärd jordbruksmark där verken kan få motsvarande verkningsgrad och som är bättre lämpad än den ansökta platsen. Bolaget får därigenom anses ha visat att behovet av etableringen inte på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt kan tillgodoses på annan mark i den mening som avses i 3 kap. 4 § miljöbalken. Denna bestämmelse utgör därmed inget hinder mot den sökta åtgärden.

I översiktsplanen anges också att kommunen ska verka för att verken placeras i grupper och att vindkraftverk inte ska placeras närmare samlad bebyggelse eller byar

med områdesbestämmelser än 10 x verkens totalhöjd och inte närmare utvecklingsorter än 15 x verkens totalhöjd.

Placeringen av de aktuella verken avviker i viss mån ifrån dessa riktlinjer. Mark- och miljööverdomstolen anser dock inte att denna avvikelse i sig utgör skäl för att neka bygglov. En bedömning får i stället göras i det enskilda fallet, t.ex. av hur buller och skuggning påverkas.

Inte heller översiktsplanens skrivning om att verk ska placeras i grupp utgör hinder mot bygglov (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 18 november 2016 i mål nr P 3659-16).

Mark- och miljödomstolen har som skäl för att ansökan ska avslås även angett att det saknas utredning om vilken påverkan vindkraftverken kommer att ha på skyddsvärda arter i området. Av handlingarna i målet framgår dock att flera utredningar i detta hänseende har getts in tillsammans med ansökan till nämnden. Mark- och miljödomstolen tycks emellertid inte haft tillgång till dessa utredningar vid sin handläggning och alltså inte kunnat beakta dem vid sin bedömning. Eftersom handlingarna har funnits i kommunens akt har det emellertid inte funnits skäl att avslå ansökan på grund av avsaknad av utredning i detta hänseende.

Sammanfattningsvis anser Mark- och miljööverdomstolen att det inte funnits fog för att avslå överklagandet på de grunder som mark- och miljödomstolen har angett. Frågan om eventuell påverkan på skyddade arter utifrån ingivna naturvärdesutredningar och övriga invändningar mot bygglovet, däribland frågorna om skuggning, buller samt påverkan på kulturmiljön och landskapsbilden, har inte prövats av mark- och miljödomstolen. Dessa frågor bör av instansordningsskäl först bedömas av mark- och miljödomstolen varför målet återförvisas dit för fortsatt behandling.

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark och Åsa Hanna, tekniska rådet Inger Holmqvist samt hovrättsrådet Katarina Berglund Siegbahn, referent.

Föredragande har varit Cecilia Lönnqvist.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-01-28
meddelad i
Växjö

Mål nr P 3397-21

PARTER

Klagande

Arnold Towers Holding AB

Ombud: Advokat E.N. och jur.kand. C.H.

Motpart

1. C.A

2. E.B.

3. E.F.

4. S.F.

5. E-M.F.

6. R.F.

7. G.G.

8. J.G.

9. B.H.K.

10. K.H.

11. K.J.

12. T.K.

13. M.K.

14. I.L.

15. N.L.

16. P.L.

17. E.L-G.

18. P.M.

19. Å.M.

20. D.M.

21. A.M.

22. K-E.M.

23. L.M.

24. M.M.

25. M.M.

26. C.M.

27. G.M.

28. T.O.

29. S.P.

30. A.P.

31. I.P.

32. L-G.P.

33. C.R.

34. A.S.

35. M.S.

36. A.T.

37. Trelleborgs kommun, Samhällsbyggnadsnämnden

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Skåne län beslut den 31 maj 2021 i ärende nr 403-8395-2021,
se bilaga 1

SAKEN

Bygglov för vindkraftverk på fastigheterna A och B
i Trelleborgs kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun (nämnden) beslutade den 12 januari 2021, § 10, dnr SBM 2020/274, att bevilja bygglov för tre vindkraftverk på fastigheterna A och B. Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) som i beslut den 31 maj 2021, dnr 403-8395-2021, upphävde nämndens beslut och avslog ansökan.

Arnold Towers Holding AB har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Arnold Towers Holding AB (bolaget) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut och fastställa nämndens beslut. Till stöd för sitt yrkande har bolaget anfört i huvudsak följande.

Brukningsvärd jordbruksmark 3 kap. 4 § miljöbalken

Frågan om väsentligt samhällsintresse

Eftersom brukningsvärd jordbruksmark är av nationell betydelse uppställs det specifika krav enligt 3 kap. 4 § miljöbalken (1998:808), MB, för att sådan mark ska få tas i anspråk för bebyggelse. För det första ska byggnationen vara ett väsentligt samhällsintresse.

Av Mark- och miljööverdomstolens (MÖD) dom den 11 oktober 2016 i mål nr P 11134-15, framgår att vindkraftsetablering är ett starkt allmänt intresse. Även lagstiftaren har betonat vindkraftens betydelse för att nå nationella och internationella miljömålsättningar, se prop. 2008/09:146 s. 27. I MÖD:s dom den 9 november 2018, mål nr P 8280–17, konstaterar MÖD att utbyggnaden av vindkraften måste anses vara ett sådant väsentligt samhällsintresse som i sig kan motivera ianspråktagande av brukningsvärd jordbruksmark.

Som det får förstås av det som framgår av beslutet anser länsstyrelsen att även bevarandet av jordbruksmark och livsmedelsförsörjning utgör ett väsentligt

samhällsintresse och att detta samhällsintresse är starkare än intresset av etablering av vindkraftverk. Det är dock högst anmärkningsvärt att beslutet inte innefattar några bedömningar eller avvägningar i denna del, dvs. vad avser proportionaliteten mellan de två intressena på den ansökta lokaliseringen i Jordberga vindbrukspark. Detta gäller framförallt då det klart framgår av praxis att det inte kan göras en generell bedömning utan att det ska göras en bedömning av förutsättningarna i varje enskilt ärende.

Vidare saknar det som länsstyrelsen anför i beslutet, vad gäller att livsmedelsförsörjningen ska prioriteras till följd av pandemin, stöd i såväl förarbeten som praxis. Det saknas även stöd för inställningen att det endast kan föreligga ett (1) väsentligt samhällsintresse. Bolaget anser således att det inte finns någon grund för att göra en intresseavvägning mellan vindkraftverk och jordbruksmark med avseende på frågan om byggnation av vindkraftverk är ett väsentligt samhällsintresse. Bolaget anser även att samordning och möjlighet till samexistens mellan dessa båda intressen är nödvändig. I denna del ska det även nämnas att vindkraften spelar en viktig roll i arbetet med att råda bot på livsmedelsbristen då framställningen av livsmedel fordrar energikrävande industrier i närheten av jordbruksmark.

Sammanfattningsvis har länsstyrelsen gjort en felaktig bedömning när de anför att det saknas skäl att bevilja bygglov för tre verk på 150 meter i Jordberga vindkraftpark, på den grunden att jordbruksmark och livsmedelsförsörjning utgör ett väsentligt samhällsintresse.

Frågan om annan mark kan tas i anspråk

Det andra kriteriet för att få ta brukningsvärd jordbruksmark i anspråk för bebyggelse är, enligt 3 kap. 4 § MB, att behovet inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Med uttrycket "tillfredsställande" avses enligt förarbetena att lokaliseringen av bebyggelsen ska vara fullt godtagbar från samhällsbyggnadssynpunkt, se prop. 1985/86:3 s. 158. Därmed ska den alternativa lokaliseringen vara tekniskt och funktionellt lämplig samt ekonomiskt rimlig.

Svenska Kraftnät har varit tydliga med att behovet av tillkommande elproduktion är som störst i elområde 4, vilket Jordberga vindbrukspark tillhör. Enligt länsstyrelsens statistik för Skåne produceras cirka 3 TWh el och förbrukningen är cirka 13 TWh. Det innebär att Skåne är ett underskottsområde med en växande befolkning och ett snabbt ökande elbehov. I denna del ska det även nämnas att elpriserna i Skåne under den senaste tiden har varit i princip dubbelt så höga som elpriserna i de norra delarna av Sverige, vilket endast poängterar Svenska Kraftnäts bedömning av behovet av tillkommande elproduktion.

Verkningsgraden för befintliga vindkraftverk inom det ansökta området i Jordberga vindbrukspark, dvs. hur mycket av den tillförda energin som kan utnyttjas, ligger på 44 %. Detta ska jämföras med medelvärdet i Sverige för motsvarande vindkraftsmodell där verkningsgraden ligger på 32 %. Det krävs således fler än fyra vindkraftverk på en vindrik medelplacering för att ge motsvarande energi som de tre ansökta vindkraftverken i Jordberga vindbrukspark. Anledningen till den höga verkningsgraden är kustlinjen som omger de ansökta vindkraftverken med hav från tre väderstreck. Vindkraftverken placeras 40 möh med en svag sluttning på 6 kilometer ner till havet, vilket ger en stark och jämn vind utan störningar från turbulens.

En annan viktig aspekt vid valet av lokalisering för ansökt bygglov är att ett av Sveriges största sockerbruk var beläget på Jordberga fram till år 2000. På platsen finns nu en biogasanläggning men möjligheterna att utnyttja befintlig infrastruktur i form av bland annat elledningar och anslutningar av både brukare och producenter av elkraft kvarstår. Vidare kan den närliggande kraftstationen i Klagstorp ta emot cirka 100 MW produktion utan krav på betydande om- eller tillbyggnad. Den tilltänkta vindparken är på drygt 12 MW. Det anförda medför att de ansökta fastigheterna är särskilt lämpliga för produktion av vindkraft. I flera delar av landet där vindkraft byggs är ansökt lokalisering dels inte belägen i ett underskottsområde, dels saknas nödvändig infrastruktur. I avsaknaden av nödvändig infrastruktur fordras omfattande statliga investeringar för att ansluta vindkraftverken till kraftstationer och ytterligare investeringar krävs sedan om elen ska transporteras till den

plats där behovet finns. Därutöver uppstår transmissionsförluster på vägen till brukaren.

Härutöver kan bolaget konstatera att en lokalisering av vindkraftverk till havs valts bort då etablering i vatten har en betydligt högre etablerings- och driftskostnad, vilket förutsätter ett betydande antal fler och större vindkraftverk för att ett sådant projekt ska vara tekniskt och /eller ekonomiskt genomförbart. De högre kostnaderna för havsbaserad vindkraft består i högre anläggningskostnader och längre ledningsdragningar. Vidare är det dels svårare att sköta drift och underhåll, dels fordras långa och osäkra tillståndsprocesser för att möjliggöra en eventuell etablering av vindkraft till havs.

Mot bakgrund av de kvaliteter som föreligger på ansökt plats kan inte de lämpligt lokaliserade vindkraftverken omlokaliseras till alternativa lokaliseringar, då dessa lokaliseringar kommer att ha sämre förutsättningar. Det står därmed klart att det inte går att finna en lokalisering av vindkraftverk med en totalhöjd på 150 meter, vilka är de enda verk som bedöms kunna lokaliseras inom jordbruksmark i närheten av bebyggelse såsom i Skåne, som har en lika god eller snarlik verkningsgrad som de verk som avses i ansökan om bygglov för Jordberga vindbrukspark. I denna del är det även viktigt att poängtera att energin ska produceras nära sitt avsättningsområde, där behovet är som störst.

Ett liknande resonemang går att finna i Energimyndighetens rapport Nationell strategi för en hållbar vindkraft som har tagits fram i samarbete med Naturvårdsverket. Strategin syftar till att bidra till energiomställningen genom att skapa förutsättningar för den framtida utbyggnaden av vindkraft så att den sker på ett hållbart sätt. I rapporten betonas bland annat vikten av att en hållbar vindkraftsutbyggnad sker resurseffektivt, vilket förutsätter att goda vindlägen nyttjas. ”Genom att utnyttja goda vindlägen behöver färre verk byggas, vilket innebär att mindre markytor behöver tas i anspråk, resursanvändning och produktionskostnader blir lägre och färre människor och djur påverkas.” Länsstyrelsens resonemang med hänvisning till Högsta domstolens dom den 22 oktober 2020 i mål nr Ö 435–20,

dvs. att de aktuella vindkraftverken inte är bundna till en enskild fastighet och att de kan placeras på någon av landets övriga yta, istället för på landets bästa jordbruksmark, kan därmed avfärdas.

Utifrån ovanstående förutsättningar har bolaget med hjälp av extern teknisk konsult tittat på jämförbara alternativa lokaliseringar av de aktuella vindkraftverken, på jordbruksmark, ej bruksbar åkermark och skogsmark. I ett inledande skede gjordes därför lokaliseringsutredningar inom Jordberga och Hönsinge i Trelleborgs kommun samt i områden i norra Skåne där lokalisering kan ske inom skogsområden. Lokaliseringsutredningen har kompletterats med anledning av överklagandet av länsstyrelsens beslut. Den kompletterande lokaliseringsutredningen omfattar samtliga kommuner i södra Skåne, dvs. Burlöv, Lomma, Lund, Malmö, Simrishamn, Sjöbo, Skurup, Staffanstorps, Svedala, Tomelilla, Trelleborg, Vellinge och Ystad. Härutöver har även Eslöv och Hörby kommun utretts i mellersta Skåne, till följd av att det är områden med mycket goda vindförhållanden. Gemensamt för de nämnda kommunerna är att de har goda eller mycket goda vindförhållanden samt möjlighet till bra verkningsgrad. Vidare har de utredda områdena nära till befintligt transmissionsnät, vilket underlättar utbyggnaden av vindkraftverk.

Sammantaget framgår det av såväl tidigare ingivna som kompletterande lokaliseringsutredningar, att de alternativa lokaliseringar som identifierats inte är mera lämpliga än de fastigheter på Jordberga som omfattas i ansökan om bygglov. Anledningen är att de alternativa lokaliseringarna antingen består av annan jordbruksmark, har sämre vindförhållanden eller är för små för att omfatta tre vindkraftsverk med en totalhöjd på 150 meter. Slutsatsen kan således dras att det behov av vindkraft som kan tillgodoses på ansökt lokalisering inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Den ansökta lokaliseringen bedöms vara optimal för att verkningsgraden och elproduktionen ska bli så hög som möjligt, med en begränsad påverkan på omgivningen. Följaktligen innebär ansökt lokalisering att färre vindkraftverk

behöver byggas, att mindre markytor behöver tas i anspråk, att resursanvändning och produktionskostnader blir lägre och att miljöpåverkan minskar.

Vindkraftens möjlighet till samexistens med jordbruksintresset

Mot bakgrund av vad som framförs ovan anser bolaget att det är visat dels att vindkraft är ett väsentligt samhällsintresse, dels att behovet av vindkraft inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Bolaget vill dock även poängtera att det finns flera fall i praxis där vindkraftsintresset har bedömts kunna samexistera med jordbruksintresset. Se härvid bl.a. Mark- och miljödomstolens vid Växjö tingsrätt dom den 26 juli 2018 i mål P 1349–18, vari länsstyrelsen bedömde att den jordbruksmark som behövde tas i anspråk för ändamålet endast marginellt påverkade möjligheten att bruka marken, samt att hänsyn därtill ska tas till det allmänna intresset av tillskapandet av förnybar energi. Länsstyrelsen ansåg att intresset av att uppföra vindkraftverken övervägde det allmänna intresse som bevarande av jordbruksmarken utgör.

En sådan bedömning förefaller naturlig då lagstiftarens avsikt är att vindkraft, i egenskap av ett viktigt samhällsintresse, ska ges plats för etablering, se prop. 2008/09:146 s. 27. Till saken hör även att det inte är ovanligt att vindenergin på jordbruksmark i slättlandskap är såväl relativt hög som av hög kvalitet med lägre turbulens. En annan faktor som ska beaktas vid bedömning av frågan om vindkraftsetablering på jordbruksmark är att det fysiska ingreppet inte är större än att en i det närmaste fullständig återställning är möjlig efter det att verksamheten avslutats, se bl.a. vad som anges i den så kallade Vindbrukspropositionen, prop. 2005/06:143, s 28.

I MÖD:s dom den 9 november 2018 i mål nr P 8280–17, gällande just vindkraftsetablering på jordbruksmark, konstaterar domstolen att utredningen inte var tillräcklig för att klargöra att det är nödvändigt att ta jordbruksmark i anspråk. Ett skiljaktigt hovrättsråd anförde dock, motsatsvis, att den ansökta platsen var väl lämpad för etablering av vindkraftverk och sökt markanvändning som innebar att relativt begränsad yta jordbruksmark togs i anspråk medförde god hushållning.

Även om det inte var den skiljaktiges ståndpunkt som blev grund för avgörandet menar bolaget att avgörandet visar det som poängterats ovan, dvs. att frågan om tolkningen av bestämmelsen i 3 kap. 4 § MB är komplex samt att det måste göras en bedömning i varje enskilt fall utifrån dess konkreta förutsättningar.

Det anförda understryks även av utgången i MÖD:s dom den 28 februari 2018 i mål nr P 4520–17, som gällde bygglov till två enbostadshus på brukningsvärd jordbruksmark. I detta mål anförde domstolen att åtgärden typiskt sett ansågs som oförenligt med 3 kap. 4 § MB. Då de tänkta bostadshusen endast utgjorde en begränsad komplettering av den befintliga bebyggelsen kom domstolen dock fram till att jordbruksmarken endast i obetydlig mån skulle påverkas. Motsvarande slutsatser skulle kunna dras i förevarande fall då tre vindkraftverk utgör en mycket begränsad påverkan på den berörda delen av jordbruksmarken. I vart fall jämfört med den produktion som vindkraftverken har vid den aktuella lokaliseringen i Jordberga vindbrukspark.

Härutöver vill bolaget framhålla det faktum att jordbruk och livsmedelsproduktion, på samma sätt som all produktion, är beroende av energi. Energi är en bristvara i södra Sverige. Trots det ställs allt högre krav på att de energikällor som nyttjas ska vara förnybara. Detta tydliggörs i Energimyndighetens ovan nämnda rapport Nationell strategi för en hållbar vindkraft som tagits fram i samarbete med Naturvårdsverket. Av rapporten framgår det att ”För att uppnå det svenska målet om inga nettoutsläpp till 2045 krävs också kraftigt minskade utsläpp i transport och industri-sektorn och jordbruket. Detta förutsätter bland annat en ökad elektrifiering i transport- och industrisektorn, för att användningen av fossila bränslen ska kunna minska i dessa sektorer. En ökad elektrifieringen kommer i sin tur att leda till ökad efterfrågan på el från vindkraft och andra förnybara källor.” Även ur detta perspektiv står det således klart att intresset av att möjliggöra nyttjande av jordbruksmark inte kan ställas emot intresset av att medge bygglov för de tre vindkraftverken i Jordberga vindbrukspark. Intressena kan, och måste kunna, samexistera.

Det anförda understryks av det som angetts ovan angående verkningsgraden för de tre vindkraftverken som avses i ansökan om bygglov, dvs. att det är av stor vikt att beakta hur mycket av den tillförda energin som kan utnyttjas samt att detta ska viktas mot den påverkan på jordbruksmark som verksamheten medför. I Jordberga vindbrukspark ligger verkningsgraden på 44 % vilket är klart bättre än verkningsgraden i de delar av övriga Skåne där lokalisering skulle kunna ske av vindkraftverk på 150 meter, t.ex. på jordbruksmark. Även av denna anledning är den aktuella lokaliseringen att föredra framför alternativa lokaliseringar.

Sammanfattningsvis vill bolaget framhålla vindkraftens unika möjlighet till samordning och samexistens med jordbruk samt de extraordinära förutsättningarna i Jordberga vindbrukspark. Anledningen till den extraordinära möjligheten till samordning och samexistens är att etableringen av vindkraftverk tar begränsade markområde i anspråk, går att kombinera med befintlig markanvändning samt medför tidsbegränsad påverkan på jordbruksmark. Vidare föreligger ett behov av förnybar energi även för jordbruk och livsmedelsproduktion varför lokalisering av vindkraftverk på jordbruksmark givetvis måste uppfylla det som anges i 3 kap 4 § MB men att det även behöver vägas in förutsättningarna för etableringar av vindkraft i varje enskilt fall. Utan ökad tillgång till förnybar energi kommer även jordbruk och livsmedelsproduktion att påverkas och därvid är det av stor vikt att de etableringar som tillåts av vindkraftverk på jordbruksmark avser mycket väl utvalda lokaliseringar, såsom den i Jordberga vindbrukspark. Bolaget bedömer sammanfattningsvis, även av denna anledning, att ansökt verksamhet utgör god markanvändning ur ett hushållningsperspektiv.

Översiktsplan

Aktuell ansökan om bygglov är delvis och huvudsakligen i överensstämmelse med vad som anges om nyetablering av vindkraftverk i Trelleborgs kommuns översiktsplan. I nämndens tjänsteskrivelse uppges området som ansökan avser vara ”mindre känsligt” för etablering av vindkraftverk.

Det som kan anses vara avvikande från översiktsplanen är de ansökta vindkraftverkens placering i relation till områdets övriga vindkraftverk samt avstånd till bebyggelse. Av Planavdelningens yttrande framgår dock att de rekommenderade avstånden i översiktsplanen baseras på vindkraftverkens totalhöjd och att det i praktiken, särskilt med tanke på den större rotorarean i dag jämfört med när översiktsplanen antogs, är svårt att efterleva det uppställda kravet som enskild bedömningsgrund. Den bedömning om närhet och avstånd som ska göras enligt översiktsplanen bör därför, enligt Planavdelningen, kompletteras med landskapets karaktär samt bostadsbebyggelsens exponering mot aktuellt verk.

Härutöver vill bolaget understryka att översiktsplanen enligt 3 kap. 2 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, inte är juridiskt bindande, utan endast vägledande för beslut om användning av mark- och vattenområden.

Landskapsbild och kulturvärden

Vad gäller landskapsbild och kulturvärden hänvisar bolaget till nämndens beslut om bygglov. Av beslutet framgår bl.a. att principerna om viss åtskillnad mellan grupper av vindkraftverk som nämns i översiktsplanen har åsidosatts genom utspridda ensamma vindkraftverk. Därmed rymmer landskapet redan idag inslag av vindkraftverk i olika väderstreck och det finns inte några genomgående principer att ta fasta på. I det avseendet är det mindre problematiskt, menar nämnden, att ytterligare vindkraftverk tillkommer. Vidare framgår det av nämndens beslut att de ansökta vindkraftverken samspelar med landskapets skala och vindutsatthet samt att närheten till biogasanläggningen bidrar till att vindkraftverken känns relevanta som elproducenter.

I övrigt vill bolaget understryka att de ansökta vindkraftverken har samma tornhöjd som övriga befintliga vindkraftverk i området. Vad som skiljer de ansökta vindkraftverken från övriga är rotorbladens längd som är maximalt 69 meter mot de befintliga vindkraftverkens rotorblad som har en längd på 41 – 45 meter. Innebörden av de längre rotorbladen ger en produktion av ca 17 GWh per verk mot de ca 7 GWh per verk för dem med 45 meter rotorblad. Vindkraftverken håller sig

inom de 150 meter i totalhöjd, vilket inte ger någon skillnad mot övriga verk gällande hinderbelysning.

Kommunen har planmonopol och mot bakgrund härav ska det understrykas att nämnden har gjort bedömningen att landskapet redan idag har inslag av vindkraftverk i olika väderstreck, att det inte finns några genomgående principer att ta fasta på vad gäller lokaliseringen samt att det därför inte föreligger något hinder mot att ytterligare högpresterande vindkraftverk tillkommer.

Buller

Bolaget har genom bullerberäkningar med tillhörande karta visat att Naturvårdsverkets riktvärde om 40 dB(A) för buller utomhus vid bostäder kommer att innehållas. Beräkningar av ljudpåverkan har utgått från ett så kallat "worst case"-scenario som ger en konservativt hållen ekvivalent ljudpåverkan vid närliggande bostäder. Hänsyn har även tagits till vindkraftverkens storlek, vad gäller såväl höjd som diameter på rotorbladen.

Skuggning

De skuggberäkningar med tillhörande karta som givits in av bolaget i samband med ansökan om bygglov, visar att rekommendationerna i Boverkets vindkraftshandbok 2009 kommer att kunna innehållas för samtliga närliggande bostadsbyggnader. Beräkningarna utgår ifrån "worst case"-scenario både i förhållande till skuggtider och storlek på vindkraftverken. Med anledning av det som anges avseende skuggutredningen i länsstyrelsens beslut, har utredningen fördjupats. Det som framgår av den fördjupade utredningen bekräftar det som har angivits i ansökan.

Bolaget vill därför återigen framhålla att skuggbildningar inte är något problem för närboende. Vidare är skuggstyrning idag standard vid installation av vindkraftverk. Det innebär att vindkraftverken stängs ner om ljuset är så pass starkt att skuggor uppstår och att vindkraftverket står i linje mellan det utsatta objektet och solen. När solen passerat igenom punkten, startar vindkraftverket igen automatiskt.

Hänsynshierarkin

Oaktat att det inte föreligger någon legal grund för kompensation eller andra åtaganden till följd av ansökt verksamhet kommer bolaget genomgående att tillämpa hänsynshierarkin inför, under och efter driften av de aktuella vindkraftverken. Genom hänsynshierarkins fyra steg (1) undvika, (2) minimera, (3) restaurera och (4) kompensera, kan förlust av livsmedelsproduktion och biologisk mångfald undvikas när jordbruksmark tas i anspråk.

Beträffande steg 1, undvika, har bolaget planerat de ansökta vindkraftverken med utgångspunkten att i möjligaste mån undvika skada på befintliga värden, främst genom grundligt utförda utredningar.

Beträffande steg 2, minimera, anser bolaget att skada på befintliga värden kan minimeras genom god planering, modifiering och lämpliga skadeförebyggande åtgärder. I förevarande fall har det gjorts genom att optimera de ansökta vindkraftverkens utformning så att påverkan på jordbruksmark och andra motstående intressen är den minsta möjliga samtidigt som energiproduktionen är den högsta möjliga. Ett stort verk på 300 meter kan i teorin ersätta åtminstone två verk, men då anses andra störningar bli för stora vilket även inbegriper det kommunala vetot i en tillståndsprocess.

Beträffande steg 3, restaurera, så åtar sig bolaget att återställa ianspråktagen mark till jordbruksmark när vindkraftverken inte längre kan nyttjas. Sprängning av fundamentens toppskick kommer då att ske. Därefter kommer området att överäckas med matjord som medför möjligheten att återigen bruka marken. Åtgärderna är reglerade i anläggningsarrendeavtal mellan bolaget och markägaren.

Beträffande steg 4, kompensera, så kommer mer åkermark än vad som tas i anspråk att kompenseras i samband med etableringen av de ansökta vindkraftverken. Detta möjliggörs genom att marker som idag är tagna ur bruk och som delvis använts för tillfällig lagring av produkter för jordbruket, såsom gödsel, kalk, sten, sockerbeter och halm åter blir bruksbar jordbruksmark genom att bolaget tillför massor från

vägar, kranplatser och fundamentutgrävning. De nytillkomna kranplatserna kommer att ersätta behovet av de tidigare tillfälliga lagringsplatserna fullt ut. Sammantaget är det 0,95 hektar som planeras att återställas på detta sätt, vilket är 0,04 hektar mer än vad som går åt till etableringen av de nya vindkraftverken.

Sammanfattningsvis visar de åtgärder som bolaget kommer att vidta, att bolaget tar ansvar för den påverkan som etableringen av de ansökta vindkraftverken medför. En ansvarsfull markanvändning är i linje med miljöbalkens krav på en god hus-hållning.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Den aktuella ansökan om bygglov avser uppförande av tre vindkraftverk med en höjd om maximalt 150 meter på fastigheterna A och B i Trelleborgs kommun. Det är i målet ostridigt att platsen för de tre verken utgörs av brukningsvärd jordbruksmark.

Vid prövning av lov enligt PBL ska bestämmelserna i 3 kap. och 4 kap. 1-8 §§ MB tillämpas (2 kap. 2 § PBL). Av 3 kap. 4 § MB framgår bland annat att brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

De allmänna intressen som bör beaktas vid beslut om användningen av mark- och vattenområde redovisas i kommunens översiktsplan. Översiktsplanen är enligt 3 kap. 3 § PBL inte bindande, men den är vägledande för beslut om användning av mark- och vattenområden. Det är dock först i ett enskilt ärende om t.ex. bygglov som avvägningen mellan allmänna och enskilda intressen enligt 2 kap. 1 § PBL kan göras slutligt. En bedömning får då göras av om det allmänna intresset skulle motverkas av den sökta åtgärden. En ansökan om bygglov kan därmed inte avgöras

enbart med hänvisning till riktlinjerna i översiktsplanen. Vilken betydelse en översiktsplan får som underlag i ett enskilt ärende beror på hur konkret och nyanserat planen är utformad (se prop. 1985/86:1 s. 267 f).

De i målet aktuella vindkraftverken avses uppföras i utkanten av ett område som i gällande översiktsplan (Framtidens Trelleborg – Översiktsplan för orter och landsbygd 2028) har pekats ut som ”Klass III – Mindre känsligt område” för vindkraftsetablering. Av översiktsplanen framgår bl.a. följande. ”De områden som bedömts som mindre känsliga för vindkraft är i huvudsak tåliga men innehåller alla karaktärer och strukturer som kräver särskilt beaktande och områden som bör undvikas. I de områden som bedömts som mindre känsliga för vindkraftsetablering kan möjligheter finnas till utbyggnad som omfattar gårdsverk och mindre grupper av medelstora verk.” Vidare framgår följande beträffande medelstora anläggningar för vindkraft. ”Medelstora anläggningar har goda möjligheter att samverka med landskap med modern infrastruktur såsom tätorter med industriella inslag, storskaliga industrier, kraftledningsgator, motorvägar, semiurbana landskap med stora köpcentra osv. Även storskaliga rationellt brukade jordbrukslandskap med moderna inslag har ofta möjlighet att rymma medelstora anläggningar.”

Både vindkraft och brukeningsvärd jordbruksmark får anses utgöra väsentliga samhällsintressen och hur en avvägning ska göras när de hamnar i konflikt med varandra, är inte givet.

I Mark- och miljödomstolens vid Växjö tingsrätts dom den 30 mars 2021 i mål nr P 2184-20, var frågan huruvida bygglov för nybyggnad av två vindkraftverk på jordbruksmark i Ängelholms kommun kunde beviljas. Platsen för de två vindkraftverken hade i gällande översiktsplan pekats ut som ett lämpligt område för etablering av vindkraft. Mark- och miljödomstolen konstaterade emellertid att det inte framgick av översiktsplanen vilka avvägningar som gjorts mellan olika intressen när det gäller etableringen av vindkraft inom kommunen, samt att översiktsplanen saknade såväl en avvägning som en prioritering mellan just vindkraft och jordbruksmark. Mot den bakgrunden bedömde mark- och miljödomstolen att

någon närmare ledning för avvägningen mellan de två starka allmänna intressena inte kunde hämtas ur översiktsplanen, och att prövningen därför fick göras helt och hållet enligt 9 kap. 31 § PBL och 3 kap. 4 § MB. Domstolen bedömde vidare att sökanden inte hade visat att andra placeringar av vindkraftverken vore mindre lämpliga och att förutsättningar för att bevilja den aktuella bygglovsansökan saknades. Domen överklagades till Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) som dock inte beviljade prövningstillstånd.

Mot bakgrund av MÖD:s beslut att inte meddela prövningstillstånd avseende mark- och miljödomstolens dom i mål nr P 2184-20, bedömer mark- och miljödomstolen att det tydligt måste framgå av översiktsplanen vilka överväganden som har gjorts vid utpekandet av ett område som lämpligt för vindkraftsetablering.

Domstolen konstaterar att den i målet gällande översiktsplanen tydligt tar höjd för att även ett område som pekats ut som ”mindre känsligt” kan inhysa värden som föranleder att vindkraftsetablering ändå kan bedömas som olämplig i det enskilda fallet. Översiktsplanens konsekvensbeskrivning av betydande miljöpåverkan avseende jordbruksmark tar sikte på bostadsbebyggelse, och ingen prioritering eller avvägning görs i förhållande till andra anläggningar, exempelvis vindkraftverk. Domstolen konstaterar vidare att det i målet aktuella området inte har pekats ut som riksintresse för vindkraft. Liksom i mark- och miljödomstolens mål P 2184-20 bedömer därför domstolen att prövning av den i målet aktuella ansökan får prövas utifrån 9 kap 31 § PBL och 3 kap. 4 § MB.

Frågan är därmed om bolaget har visat att behovet av att uppföra de tre vindkraftverken inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Mark- och miljödomstolen gör härvid följande bedömning. Den lokaliseringsutredning som bolaget har gett in i målet har framförallt ekonomiska utgångspunkter. Utredningen belyser därmed inte på ett tillräckligt sätt om hushållningsbestämmelserna i 3 kap. 4 § miljöbalken uppfylls eller om behovet av vindenergi på ett tillfredsställande sätt kan tillgodoses genom att

annan mark tas i anspråk. Vad bolaget har anfört medför ingen annan bedömning. Med hänsyn härtill ska överklagandet avslås.

Därutöver konstaterar mark- och miljödomstolen att påverkan på naturvärden kan medföra att en plats bedöms som olämplig för vindkraftsetablering med stöd av 3 och 4 kap. MB, se t.ex. MÖD 2013:33 (jfr även EU-domstolens avgörande i de förenade målen C-473/19 och C-474/19). Det saknas utredning i det förevarande målet kring vilken påverkan de tre vindkraftverken kommer att ha på skyddsvärda arter i området. Även av den anledningen finns skäl att avslå överklagandet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 18 februari 2022.

Cecilia Giese Hagberg

Lars Fransson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Cecilia Giese Hagberg, ordförande, och tekniska rådet Lars Fransson. Föredragande har varit beredningsjuristen Annie Kolvik.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.